

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobkyně: **O. S.,** zast. JUDr. Petrem Novotným, advokátem, se sídlem Archangelská 1, Praha 10, proti žalované: **Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie**, se sídlem Olšanská 2, Praha 3, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 15. 2. 2022, č. j. 33 A 42/2021 – 39,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovaná je povinna uhradit žalobkyni náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši **8 228 Kč** k rukám advokáta JUDr. Petra Novotného, a to do 30ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

[1] Kasační stížností se žalovaná (dále „stěžovatelka“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku krajského soudu, kterým bylo zrušeno rozhodnutí stěžovatelky ze dne 14. 12. 2021, č. j. CPR-18097-2/ČJ-2021-930310-V230; tímto rozhodnutím bylo zamítnuto odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Policie ČR, Krajského ředitelství policie Zlínského kraje, Odboru cizinecké policie ze dne 18. 5. 2021, č. j. KRPZ-42852-26/ČJ-2021-150026-SV, kterým bylo žalobkyni podle § 119 odst. 1 písm. c) bod 1 a současně podle § 119 odst. 1 písm. b) bod 9 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, uloženo správní vyhoštění a doba, po kterou jí nelze umožnit

vstup na území členských států Evropské unie, byla stanovena v délce 2 let. Ve smyslu § 179 zákona o pobytu cizinců bylo stanoveno, že se na žalobkyni nevztahují důvody znemožňující vycestování a žalobkyni byla stanovena doba k vycestování z území členských států EU do 10 dnů od nabytí právní moci prvostupňového rozhodnutí.

[2] Žalobkyně byla dne 4. 5. 2021 zjištěna při mimořádné pobytové kontrole ve společnosti LIGNIS s.r.o., se sídlem Koryčany č. p. 156, přičemž se prokázala cestovním pasem Ukrajiny, v němž bylo vyznačeno poslední české vízum typu C s platností od 15. 12. 2019 do 13. 3. 2020 na 90 dnů. Poslední vstupní razítko do schengenského prostoru bylo ze dne 18. 9. 2020 (Maďarsko). Žalobkyně nepředložila žádné doklady, které by ji opravňovaly k výkonu práce na území ČR, pročež vzniklo podezření, že vykonává práci bez povolení k zaměstnání. Dále bylo zjištěno, že se žalobkyně nachází v evidenci nežádoucích osob s platností od 31. 8. 2020 do 21. 9. 2021. Při výslechu dne 5. 5. 2021 uvedla, že pracuje pro P. M., ve firmě LIGNIS pracovala od 25. 9. 2020 až do 4. 5. 2021 na broušení a natírání dveří; uvedla, že si myslela, že může v ČR pobývat na základě cestovního dokladu Ukrajiny i po uplynutí 90 dnů, protože jí to řekl pan M.. Ten ji také mylně informoval, že její řízení o uložení správního vyhoštění vedené v roce 2020 ještě stále probíhá, o uložení správního vyhoštění v roce 2020 tedy nic nevěděla. Ve spisu je založeno potvrzení Úřadu práce ČR s připojeným rozhodnutím krajské pobočky pro hlavní město Prahu ze dne 14. 5. 2021, podle něhož se žalobkyni vydává povolení k zaměstnání pro zaměstnavatele Pachomyy s.r.o. na druh výkonu práce „dělník v oblasti výstavby a údržby budovy“ na dobu od 1. 2. 2021 do 30. 4. 2021.

[3] V odvolání ze dne 29. 5. 2021 žalobkyně poukázala na vnitrostátní konflikt na Ukrajině s tím, že zasahuje značně civilní obyvatelstvo. Následně bylo až dne 14. 12. 2021 vydáno napadené rozhodnutí o odvolání. Dle žalované bylo v řízení prokázáno, že se žalobkyně dopustila vytýkaného protiprávního jednání, pro něž bylo zahájeno správní řízení. Stran námitky, že si žalobkyně nebyla vědoma nelegálního výkonu práce, žalovaná odkázala na vztah žalobkyně a jejího zmocněnce, jemuž byly doručovány písemnosti ve správním řízení. Jak vyplynulo ze spisového materiálu, žalobkyně se zajímala o průběh řízení pouze okrajově; nemůže nyní namítat, že o ukončení svého pobytu na území ČR nevěděla. K námitce, že měla žalobkyně uzavřenou pracovní smlouvu s firmou Pachomyy, s.r.o., žalovaná uvedla, že žalobkyni bylo dobře známo, že nemůže pracovat na území ČR bez jakéhokoliv povolení. K namítané nepřiměřenosti zásahu rozhodnutí o správním vyhoštění do soukromého a rodinného života žalobkyně žalovaná uvedla, že prvostupňový orgán hodnotil zásah do jejího soukromého a rodinného života, přičemž nedospěl k závěru, že by byl nepřiměřený, neboť žalobkyně v ČR nemá žádné vazby. K námitce žalobkyně stran nemožnosti vycestování na Ukrajinu z důvodu konfliktu, žalovaná neshledala pochybení v tom, že si prvostupňový orgán nevyžádal závazné stanovisko Ministerstva vnitra, a ani sama neshledala potřebu jeho vyžádání, neboť žalobkyně neuvedla v rámci správního řízení o vyhoštění žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena skutečnému nebezpečí podle § 179 zákona o pobytu cizinců. Dle žalované zmíněný konflikt na Ukrajině rozhodně nepostihuje celou Ukrajinu, ale jen jihovýchodní oblasti (Doněcká, Luhanská oblast a Krym); sama žalobkyně přitom do protokolu prohlásila, že jí nejsou známy žádné překážky, které by jí bránily v návratu na Ukrajinu, a nebude tam ničím ohrožena. Její aktuální tvrzení jsou v rozporu nejen s jejím předchozím stanoviskem, ale také s objektivní situací na Ukrajině. Dále žalovaná

pokračování

konstatovala, že nenalezla žádné skutečnosti, na základě kterých by mohla žalobkyni hrozit v případě návratu do vlasti vážná újma; nebyly tedy shledány žádné důvody ve smyslu § 179 zákona o pobytu cizinců, které by znemožňovaly její vycestování na Ukrajinu.

[4] V žalobě žalobkyně jednak setrvala na své argumentaci stran toho, že si nebyla vědoma nelegálnosti práce, dále především zdůraznila, že nesouhlasí se závěrem o možnosti vycestovat do své domovské vlasti, tj. na Ukrajinu. Důvodem tohoto nesouhlasu je fakt, že na Ukrajině v současné době probíhá dlouhodobý válečný konflikt; je přesvědčena, že tento ozbrojený vnitrostátní konflikt v současnosti nepolevuje na intenzitě, neboť jsou i v posledních dnech neustále hlášeny přestřelky, a to včetně mrtvých mezi příslušníky vojenských jednotek, ale také mezi civilním obyvatelstvem. Žalobkyně upozornila i na vojenskou konfrontaci Ukrajiny s Ruskou federací v Azovském moři, která proběhla v nedávné minulosti a jejíž důsledky jsou patrné dodnes nárůstem napětí se sousední Ruskou federací, která shromažďuje velké množství vojáků u společné hranice a hrozí přímou vojenskou intervencí na území Ukrajiny; zdůraznila, že aktuální vývoj vnitrostátního ozbrojeného konfliktu v její domovské zemi nepolevuje v poslední době na intenzitě, naopak se hovoří o blížící se otevřené válce s Ruskou federací. Poukázala na informace OAMP MV, z nichž jednoznačně vyplývá, že situace na celém východě Ukrajiny je neustále velmi špatná, neboť incidenty se soustřeďují na hranice mezi územím ovládaným povstalci a vládními jednotkami v Doněcké a Luhanské oblasti. Převážně na tomto území se rebelové samozvaných republik Doněcké a Luhanské dopouštějí činů kvalifikovaných jako válečné zločiny, včetně mučení nebo mimosoudních poprav. Je tak zcela jisté, že se po několika letech konfliktu v samozvaných republikách vytvořilo prostředí nestability, nejistoty a beztrestnosti značně dopadající na civilní obyvatelstvo, a to v rámci celé Ukrajiny.

[5] **Krajský soud** námitky směřující proti samotnému uložení správního vyhoštění neshledal důvodnými. Nepřisvědčil žalobní námitce ohledně zjištění nelegální práce, poukázal na to, že pokud žalobkyně namítala, že v okamžiku provedení pobytové kontroly nekonala žádnou práci, neodpovídá toto tvrzení obsahu správního spisu; úřední záznam ze dne 4. 5. 2021 jasně uvádí, že byla kontrolována při výkonu pracovní činnosti, a totéž pak sama potvrdila při výslechu. K námitce týkající se (ne)vědomosti nelegálnosti pobytu na území ČR, podotkl, že správní vyhoštění není podmíněno prokázáním subjektivního faktoru, tedy zaviněním cizince, ale je založeno na přičtení objektivně prokázaných skutečností cizinci, jehož se týkají; samotná vědomost žalobkyně o nelegálnosti jejího pobytu není rozhodující. Pokud tomu tak skutečně bylo, pak lze nevědomost o ilegalitě pobytu přičítat pouze a jedině nezájmu žalobkyně o řízení, která s ní byla vedena, příp. nedostatečným kontaktům žalobkyně a jejího zástupce. Skutečnost, že žalobkyně měla uděleno pracovní povolení vydané ÚP ČR, krajskou pobočkou pro hlavní město Prahu v období 15. 12. 2019 do 13. 3. 2020, je z pohledu prokázaného skutkového stavu zcela irelevantní, neboť žalobkyně vykonávala v čase provedení pobytové kontroly prokazatelně práci pro jiného zaměstnavatele (společnost LIGNIS s.r.o.) a také na jiném pracovním místě.

[6] Následně krajský soud vyhodnotil námitky směřující proti závěru, že vycestování do země původu je pro žalobkyni možné. V tomto ohledu krajský soud shledal pochybení

správního orgánu v tom, že si nevyžádal před vydáním prvostupňového ani žalobou napadeného rozhodnutí závazné stanovisko Ministerstva vnitra k otázce vycestování.

[7] Krajský soud poukázal na to, že žalobkyně v průběhu správního řízení namítala ve svém odvolání, že její vycestování na Ukrajinu není možné, přičemž poukazovala na situaci v oblasti jihovýchodní Ukrajiny, kde podle jejího názoru probíhá ozbrojený konflikt s proruskými separatisty, který ohrožuje civilisty. K tomu se také váže argumentace stěžovatelky, která se věnovala pouze tomuto konfliktu s tím, že jej nepovažovala za totální. Stěžovatelka zdůvodnila svůj postup ohledně hodnocení důvodů bránících vycestování žalobkyně tím, že Ukrajina je na seznamu bezpečných zemí původu, přičemž žalobkyně neuvedla žádné skutečnosti svědčící o tom, že by jí hrozilo skutečné nebezpečí při návratu do země původu. Krajský soud uvedl, že tato argumentace sice formálně odpovídá podmínkám stanoveným zákonem, ale pouze *prima facie*. Podle názoru krajského soudu je třeba zohlednit několik rozhodných okolností, které nebyly vzaty v potaz. Především, žalobkyně ve své žalobě namítala, že je zapotřebí zohlednit i novou dimenzi konfliktu, a to je postupné stahování ruských vojsk podél ukrajinské východní hranice. Vzhledem k tomu, že žalobkyně pochází ze Sumské oblasti, která se rozkládá na severovýchodě Ukrajiny, je právě tato okolnost klíčová pro posouzení otázky, zda je za stávajících okolností vycestování žalobkyně (presumováno do Sumské oblasti) možné. K tomu se však stěžovatelka vyjádřila v napadeném rozhodnutí pouze zcela paušálně s tím, že veškeré argumenty se týkaly pouze konfliktu na jihovýchodě Ukrajiny.

[8] Krajský soud nepřehlédl, že napadené rozhodnutí bylo vydáno teprve dne *14. 12. 2021*, přičemž vycházelo z tvrzení žalobkyně, která uvedla při výslechu v prvostupňovém řízení dne *5. 5. 2021*. Tam žalobkyně skutečně uvedla, že jí žádné nebezpečí v případě vycestování do země původu nehrozí. Mezi výpovědí žalobkyně v řízení o uložení správního vyhoštění a okamžikem rozhodování žalované tedy vznikl poměrně značný časový odstup, který vzhledem k událostem v dotčeném regionu má nepochybně význam. Dle krajského soudu stěžovatelka pochybila, pokud v odvolacím řízení bez dalšího vycházela z tvrzení žalobkyně, která vycházela ze situace více než půl roku staré. Skutkový stav je třeba zjistit ve smyslu § 3 správního řádu bez důvodných pochybností k datu vydání správního rozhodnutí, přičemž správní soud takto zjištěný skutkový stav přezkoumává (§ 75 odst. 1 s. ř. s.); stěžovatelka v napadeném rozhodnutí nezohlednila aktuální vývoj situace v zemi původu žalobkyně. Podle názoru krajského soudu v této konkrétní věci mělo být v odvolacím řízení rozhodně vyžádáno závazné stanovisko Ministerstva vnitra k vycestování žalobkyně, které by představovalo kvalifikovaný podklad pro posouzení důvodů znemožňujících vycestování žalobkyně zpět na Ukrajinu, příp. měl být proveden aktuální výslech žalobkyně v odvolacím řízení. Pokud stěžovatelka tyto podklady nezajistila a sama hodnotila bezpečnostní situaci na Ukrajině pouze paušálně a ve vztahu ke konfliktu na jihovýchodě Ukrajiny, zatížila své rozhodnutí nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů, jakož i nedostatkem podkladů pro posouzení rozhodných otázek [§ 76 odst. 1 písm. a), b) s. ř. s.].

[9] **V kasační stížnosti** stěžovatelka namítá, že správní orgány celou věc posuzovaly v souladu s platnou legislativou (jedná se o dobu před invazí Ruské federace na Ukrajinu), vycházely ze zákona o pobytu cizinců, kde je výslovně stanoveno, ve kterých případech policie v rámci rozhodování o správním vyhoštění podle § 119 a §120 uvedeného zákona je

pokračování

povinna si vyžádat závazné stanovisko ministerstva, zda vycestování cizinky je možné, a kdy to neplatí. Žalobkyně v průběhu správního řízení uvedla, že v případě vycestování ji nebrání žádné překážky a ani nebude v domovském státě ničím ohrožena. V době (doba před invazí Ruské federace na Ukrajinu) vydání rozhodnutí (tzn. do dne 14. 12. 2021) zmíněný konflikt na Ukrajině tak zcela zjevně nepostihoval celou Ukrajinu, ale jen uvedené oblasti. Stěžovatelka poukazuje na judikaturu NSS, z níž vyplývá, že ozbrojený konflikt probíhající na Ukrajině nedosahoval takové intenzity, že by každý civilista z důvodu přítomnosti na území Ukrajiny byl vystaven reálnému nebezpečí vážné újmy (tzn. do dne 14. 12. 2021). To se žalobkyni do vydání rozhodnutí nepodařilo prokázat; tato trvale žije v Sumské oblasti, kdy do vydání rozhodnutí se vnitřní konflikt ustálil ve východní části země – Doněcká a Luhanská oblast (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. března 2016 č. j. 9 Azs 27/2016 - 37), což i cizinka stvrdila v rámci správního řízení. Nad rámec stěžovatelka uvádí, že Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky uvedlo k bezpečnostní a politické situaci ke dni 22. 2. 2022: *„Přestože se ruské vojenské jednotky pod záminkou cvičení shromažďovaly v bezprostřední blízkosti ukrajinských hranic s Běloruskem a Ruskou federací, k žádným bezpečnostním incidentům v ukrajinských příhraničních oblastech – Charkovská, Sumská, Černihivská, Kyjevská, Žytomyrská, Rovenská, Volyňská – nedocházelo. S výjimkou bezprostřední blízkosti tzv. linie dotyku nedocházelo k žádným bezpečnostním incidentům na územím kontrolovaném ukrajinskou vládou.“* Lidská práva byla tedy (ke dni vydání rozhodnutí 14. 12. 2021 a i po „minimálně do 22. 2. 2022, na Ukrajině obecně respektována a ústava země zajišťovala rovnost občanů. Správní orgány proto neshledaly, že by případné vycestování cizinky do země její státní příslušnosti představovalo rozpor s mezinárodními závazky ČR.

[10] Dále stěžovatelka uvedla, že žalobkyně disponuje platným cestovním dokladem, není proto ani důvod, proč by měla mít v době vydání rozhodnutí se státními orgány při návratu jakékoli potíže. Dle stěžovatelky ani současný konflikt na Ukrajině nemůže být důvodem pro zrušení rozhodnutí z důvodu, že existují prostředky, které právní řád k ochraně práv cizinky poskytuje [např. dle § 120a odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb., lze na žádost vydat nové rozhodnutí ve věci podle zvláštního právního předpisu (§ 101 zákona č. 500/2004 Sb.)]

[11] Stěžovatelka považuje rozsudek krajského soud za nezákonný a současně nepřezkoumatelný, neboť způsob a rozsah odůvodnění důvodů, pro které bylo rozhodnutí zrušeno, je ve vztahu k pojetí zákona č. 326/1999 Sb. a k důvodům užití § 120a odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb. nesrozumitelný. Podotýká, že krajský soud se ve svých závěrech odchyluje i od konstantního způsobu posuzování obdobných případů Nejvyšším správním soudem (srov. přiměřeně závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011 – 131). V tomto případě tedy nelze ani souhlasit s odůvodněním rozsudku, kde správní soud uvádí, že *„žalovaná tyto podklady nezajistila a sama hodnotila bezpečnostní situaci na Ukrajině pouze paušálně a ve vztahu ke konfliktu na jihovýchodě Ukrajiny, zatížila své rozhodnutí nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů, jakož i nedostatkem podkladů pro posouzení rozhodných otázek“*, protože státní orgán je povinen postupovat v souladu se zákonem a užívat státní moc jen v souladu se zákonem a není oprávněn si svou působnost rozšiřovat.

[12] Stěžovatelka současně s kasační stížností požádala o přiznání odkladného účinku.

[13] Žalobkyně ve vyjádření uvedla, že považuje rozsudek krajského soudu za správný a navrhuje kasační stížnosti pro nepřijatelnost odmítnout, popř. zamítnout.

[14] **Nejvyšší správní soud** při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Kasační stížnost je přípustná. Jedná se o věc, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce; v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. je proto nejprve nutné posoudit, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou.

[15] K vlastnímu vymezení institutu nepřijatelnosti Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vyložil neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. Znaky tohoto pojmu jsou naplněny v případě „*rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu*“. Podle citovaného rozhodnutí je tedy kasační stížnost přijatelná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. Nejvyšší správní soud dodává, že také při aplikaci § 104a s. ř. s. je třeba postupovat tak, aby byly dodrženy mezinárodní závazky České republiky plynoucí z čl. 2 a 3 Úmluvy a zásady *non-refoulement.*

[16] Stěžovatelka kasačními námitkami míří k zásadnímu pochybení krajského soudu v právním posouzení; Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost přijatelnou.

[17] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu a z důvodů, které stěžovatelka v kasační stížnosti uplatnila, zkoumal rovněž, zda netrpí vadami, k nimž by byl povinen přihlížet z úřední povinnosti (§109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Kasační stížnost není důvodná.

[18] Nejvyšší správní soud konstatuje, že není ve věci sporu, že v době rozhodování stěžovatelky došlo v ukrajinsko-ruských vztazích k poměrně dynamickému vývoji, na což poukazovala již žalobkyně v odvolání; vývoj gradoval v době rozhodování krajského soudu, kdy již bylo známo, že dochází ke shromažďování tisíce ruských vojáků okolo ukrajinské hranice a zároveň dochází k přípravám ukrajinské strany na případnou obranu vlasti. Jak uvedl již krajský soud, tyto skutečnosti nebyly zcela zjevné v době vydání prvostupňového rozhodnutí, nicméně v průběhu odvolacího řízení již byly dostatečně identifikovány, pročež měly být brány při rozhodování stěžovatelky v potaz. Žalobkyně pochází z pohraniční oblasti s Ruskou federací, a i Sumská oblast byla jednou z potenciálně (nyní reálně) zasažených oblastí v případě napadení Ukrajiny ruskými silami.

[19] Nejvyšší správní soud se se závěry krajského soudu zcela ztotožňuje. Stěžovatelka pochybila, pokud v rámci odvolacího řízení nezohlednila aktuální vývoj situace v zemi původu žalobkyně, neobstarala si, resp. nevyžádala si aktuální informace, a zcela formalisticky vycházela z toho, že Ukrajina (s výjimkou Doněcké, Luhanské oblasti a

poloostrova Krym) je zařazena pro účely posouzení podmínek pro udělení mezinárodní ochrany na seznamu bezpečných zemí původu. Indicie, které v průběhu správního řízení vyšly najevo, přitom přinesly zcela zásadní a silné pochybnosti o bezpečnosti v zemi, do které by měla být žalobkyně vyhoštěna. Je přitom povinností stěžovatelky zkoumat případné důvody znemožňující vycestování cizince nejen k datu vydání rozhodnutí o vyhoštění cizince, ale dokonce i po nabytí právní moci tohoto rozhodnutí (srov. § 120a odst. 2 zákona o pobytu cizinců).

[20] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že krajský soud nepochybil, pokud k datu vydání rozhodnutí stěžovatelky, tj. k 14. 12. 2021 shledal hodnocení možnosti vycestování žalobkyně na Ukrajinu jako neaktuální a nedostatečné a nesplňující požadavky na řádné zjištění skutkového stavu (§ 3 správního řádu). Pokud stěžovatelka nezajistila aktuální a relevantní podklady k bezpečnostní situaci na Ukrajině a sama ji hodnotila pouze paušálně a ve vztahu ke konfliktu na jihovýchodě Ukrajiny, zatížila své rozhodnutí nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů, jakož i nedostatkem podkladů pro posouzení rozhodných otázek. Krajský soud proto nepochybil, pokud rozhodnutí stěžovatelky zrušil a uložil jí, aby v kontextu individuálních okolností případu posoudila otázku důvodů znemožňujících vycestování žalobkyně.

[21] Nejvyšší správní soud neshledal napadený rozsudek krajského soudu ani nepřezkoumatelný ani nezákonný. V rozsudku NSS sp. zn. 5 Azs 3/2011, ze dne 22. 4. 2011, jehož se stěžovatelka dovolává, zdejší soud konstatuje: „*Nejvyšší správní soud nicméně připomněl, že při své rozhodovací činnosti se již zabýval otázkou možného odchýlení se od procesní normy obsažené v § 75 odst. 1 s. ř. s., přičemž dospěl k závěru, že z tohoto jinak kogentního ustanovení existují výjimky. Takovou výjimkou je také případ, kdy je závazné procesní pravidlo prolomeno jinou právní normou, jež požívá aplikační přednosti. Nejvyšší správní soud dále poukázal na to, že ve vztahu k § 75 odst. 1 s. ř. s. takovou normou jistě budou ve světle čl. 10 současného znění Ústavy ČR i články 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, publikované pod č. 209/1992 Sb. (dále jen „Úmluva“), které je třeba pod úhlem mezinárodněprávní zásady „non-refoulement“ vykládat tak, že stanoví závazek České republiky nevystavit žádnou osobu, jež podléhá její jurisdikci, újmě, která by spočívala v ohrožení života či vystavení mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, a to např. tím, že bude vyhoštěna či v důsledku jiných okolností donucena vycestovat do země, kde by jí taková újma hrozila. K provedení zmíněných mezinárodněprávních závazků, které respektuje nejen Česká republika, ale i ostatní členské státy jakož i orgány a instituce Evropské unie, pak dle Nejvyššího správního soudu slouží právě § 14a odst. 2 písm. a) až c) zákona o azylu. Pokud tedy v dané věci nastala situace, kdy žalobce v řízení před soudem uvádí skutečnosti, které nastaly až po právní moci rozhodnutí správního orgánu ve věci mezinárodní ochrany, a zároveň se o těchto skutečnostech lze domnívat, že by mohly být relevantní pro možné udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 2 písm. a) a b) zákona o azylu, neboť žalobce tvrdí a dokládá výše zmíněnou listinou, že je v Bělorusku stíhán pro závažný trestný čin vyzvědačství a hrozí mu tedy mj. trest odnětí svobody v podmínkách běloruského vězeňství, je na krajském soudu, aby v dalším řízení zvážil, zda v daném případě existují dostatečné záruky, že i v případě postupu soudu podle § 75 odst. 1 s. ř. s., tedy v případě nepřihlédnutí k výše uvedeným okolnostem nastalým až po rozhodnutí správního orgánu a tomu odpovídajícího zamítnutí žaloby zde existují dostatečné právní záruky, že nedojde k nucenému vycestování žalobce do země původu dříve, než budou k tomu příslušným správním orgánem dostatečně zváženy tyto*

nové okolnosti, a to ať již z hlediska možných důvodů pro udělení doplňkové ochrany v rámci případného nového řízení podle zákona o azylu či z hlediska obdobných důvodů znemožňujících vycestování cizince v režimu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Není zřejmé, z čeho stěžovatelka dovozuje, že krajský soud se od uváděného judikátu odchýlil, resp. v čem se od něj odchýlil.

[22] Nejvyšší správní soud nad rámec uvedeného poukazuje na to, že aktuální bezpečnostní situací na Ukrajině, byť v kontextu s dopady na řízení ve věcech mezinárodní ochrany, se zabýval v rozsudku sp. zn. 10 Azs 537/2021, v němž mimo jiné uvedl:
„[11] Základním pravidlem rozhodování správních soudů je přezkum rozhodnutí správního orgánu na základě skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Citované pravidlo odráží přezkumný charakter správního soudnictví. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. s. ř. s.) správní soudy posuzují to, zda správní orgán na základě skutečností, v té době existujících a řádně a v potřebném rozsahu zjištěných, a na základě právního stavu platného v době jeho rozhodování rozhodl po právu. Rozhodování soudu není dalším stupněm správního řízení.
[12] Z tohoto obecného pravidla však existují výjimky, vyžadované ústavním pořádkem, mezinárodním právem či právem EU, a t o i v situaci pozdějších změn skutkového stavu. K prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. však soudy přistupují s obezřetností (srov. k tomu obecně rozsudek ze dne 9. 9. 2020, čj. 6 Afs 176/2019-31, body 20 až 24).
[13] Jedna z těchto výjimek plyne z práva EU, konkrétně ze směrnice 2013/32/EU (tzv. procedurální směrnice). Podle čl. 43[6] odst. 3 směrnice platí, že členské státy zajistí, aby účinný opravný prostředek obsahoval úplné a ex nunc posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU, a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně. Tento požadavek práva EU je tedy přímo použitelný na řízení před krajským soudem, nestanoví však povinnost zajistit stejný procesní komfort též pro řízení před NSS [srov. k tomu např. rozsudek NSS ze dne 26. 11. 2015, čj. 10 Azs 194/2015-32, body 22 až 24, nález ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16 (N 66/81 SbNU 153), body 24 až 35, případně rozsudek NSS ze dne 19. 10. 2021, čj. 1 Azs 292/2021-51, body 28 až 30].
[14] Další výjimky plynou z práva na život a ochranu zdraví člověka, chráněných ústavou i mezinárodním právem (např. v čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod). Rozšířený senát k tomu již před jedenácti lety poznamenal, že soud nemůže přehlédnout (bez ohledu na obsah žaloby či kasační stížnosti), pokud by byly dány důvody k ochraně žalobce před hrozící vážnou újmou v zemi původu, které žalovaný nezohlednil za situace, kdy již nepřichází v úvahu žádné další řízení, v němž by mohla být ochrana poskytnuta. Pokud má tedy například soud k dispozici poznatky o tom, že žadateli je nezbytné poskytnout doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu, neboť její neposkytnutí by bylo narušením zásady non-refoulement a ochranu již nelze poskytnout v jiném řízení, rozhodnutí žalovaného zruší, aniž by taková skutečnost musela být vůbec výslovně namítána (usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 3. 2011, čj. 7 Azs 79/2009 - 84, č. 2288/2011 Sb. NSS, bod 23).“

[23] Nejvyšší správní soud nutnost reflektovat nově vzniklou situaci a změnu poměrů na Ukrajině potvrdil rovněž např. v rozhodnutích ze dne 25. 3. 2022, č. j. 8 Azs 336/2021 – 33, ze dne 24. 3. 2022, č. j. 1 Azs 36/2022 – 31, ze dne 31. 3. 2022, č. j. 9 Azs 13/2022, či ze dne 8. 4. 2022, č. j. 5 Azs 86/2021 -33.

pokračování

[24] Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, proto ji dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[25] Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud rozhodl o kasační stížnosti přednostně, nerozhodoval již samostatně o přiznání odkladného účinku, neboť by to bylo zjevně neúčelné.

[26] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka je povinna uhradit žalobkyni náhradu nákladů spočívající v úkonech právního zastoupení; zástupce žalobkyně učinil v řízení 2 úkony právní služby [převzetí zastoupení a podání kasační stížnosti; § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátní tarif], dále mu náleží paušální náhrada nákladů (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu); částka 6 800 Kč se dle § 57 odst. 2 s. ř. s. zvyšuje o daň z přidané hodnoty, celkem náleží žalobkyni za poskytnuté právní služby 8 228 Kč. Tuto částku je povinna stěžovatelka uhradit do 30ti dnů od právní moci tohoto rozsudku (pro úhradu nákladů řízení uvedl právní zástupce č. ú. 1286257163/0800, vedený u České spořitelny, a.s.)

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. dubna 2022

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu